

KÖNYVISMERTETÉS

Türk Attila – Lőrinczy Gábor – Marcsik Antónia: *Régészeti és természettudományi adatok a Maros-torkolat nyugati oldalának 10. századi történetéhez.* Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia Vol. 4. MTA BTK Magyar Őstörténeti Témacsoport – Kiadványok 4. Szerk.: Lőrinczy Gábor, Türk Attila. Archaeolingua, Budapest. 2015. 486 oldal.

A kötet rendkívül esztétikus, impozáns külső borítójával azonnal megragadja a figyelmet. Az igényes kivitelű domború borítókép és a hátlapon szereplő szintén domború sírrajz, illetve viselet rekonstrukció méltó keretet biztosít a magas tudományos értéket képviselő belső tartalomnak.

Az összefoglaló munka egy, az átkelőhelyek, kereskedelmi és/vagy hadi utak csomópontjában fekvő, így stratégiaileg fontos terület (Maros-torkolat) nyugati oldalának 10. századi településtörténetét vizsgálja a régészet és társtudományainak segítségével. A monográfia egészét jellemző és annak különleges értéket adó interdiszciplinaritás már a kötetet jegyző szerzők körében is megjelenik, ahol a két régész mellett egy antropológus is szerepel.

Türk Attila és Lőrinczy Gábor a címben jelzett mikrorégió régészeti és természettudományos eredményeit bemutató tanulmánya adja a kötet gerincét, mely a részletes adatközlést követően a rendelkezésre álló információkat szintetizálva nyújt értékelést azokról. A tanulmányt 157 rendkívül informatív és kiváló illusztráció (többségében színes kép, rajz, illetve grafikon) zárja.

A függelékben 9 további dolgozat olvasható a társtudományok képviselőinek tollából. Ezek a tanulmányok a numizmatika, az anyagösszetételei vizsgálatok, az antropológia, az archaeogenetika és az archaeozoológia eredményeit mutatják be a témához kapcsolódóan. A szerzők sorát tekintve kitűnik Marcsik Antónia, aki a 9 tanulmányból négyet: kettőt önállóan, kettőt pedig társszerzőségben írt. A függelékben elsőként Simon Coupland és Luca Gianazza angol nyelvű munkája olvasható, mely a szeged-öthalmi temető nyugat-európai érmei alapján tekinti át a 10. századi – nem csupán a magyar szállásterületen előkerült – sírokból származó frank vereteket.

Az anyagösszetételei vizsgálatok eredményeit bemutató mindkét munka Csedreki László és munkatársai nevéhez kötődik. Az első Susanne Greiff – Langó Péter – Florian Störbele – Türk Attila társszerzőségével íródott és különös jelentősége, hogy elsőként közöl a honfoglalás kori sírokban feltárt 9-10. századi pénzek valamennyi típusából egy anyagösszetételei skálát. A második dolgozatban Csedreki László Langó Péterrel és Türk Attilával közösen a honfoglalás kori ezüsttárgyakon végzett XRF és PIXE vizsgálatok összehasonlító módszertani elemzését mutatja be.

Az antropológiai tárgyú dolgozatok sorát Marcsik Antónia nyitja, aki elsőként a Szeged–Öthalom, V. homokbánya területén feltárt temető embertani eredményeinek közlését adja.

Csász Aranka és Mende Balázs Gusztáv archaeogenetikai tárgyú tanulmánya a Szeged–Kiskundorozsma-Hosszúhát és a szeged-öthalmi temetők archeogenetikai vizsgálatainak eredményeit mutatja be, rámutatva a temetőkön belüli rokoni kapcsolatok hiányára, illetve az egyes régiók temetői közti lehetséges biológiai összefüggésekre.

Marcsik Antónia, Just Zsuzsanna és Szalai Ferenc a Maros-torkolat vidék két fontos temetőjét (Szeged–Algyő és Sándorfalva–Eperjes) bemutató munkájával folytatódnak az embertani tárgyú közlések. Szathmáry László, Holló Gábor és Marcsik Antónia az előbbi két temető koponya-leleteinek metrikus vizsgálati eredményei alapján elemzi a két népesség belüli összefüggéseket, illetve a közösségek tágabbi, alföldi kapcsolatait. Eredményeik konklúziója, hogy a két közösség elsősorban a Tiszántúl déli és a Duna–Tisza köze korabeli népességével mutat hasonlóságot. Az antropológiai témájú közlemények zárásaként Marcsik Antónia a Maros-torokkal szembeni mikrorégió embertani anyagának közlésén keresztül ad összehasonlító elemzést a területen élt 10. századi népességről. A függelék utolsó

tanulmányában Vörös István szintén a Maros-torokkal szembeni mikrorégió elemzését mutatja be a 10. századi sírokból származó állatsontok vizsgálatának szempontjából

Az interdiszciplináris jellegű kötet példaértékű a mikroregionális kutatások folytatásához, melyek eredményeként kirajzolódhat a teljes Kárpát-medence 10. századi településtörténeti képe.

Meleg szívvel ajánlom ezt a könyvet valamennyi kollégámnak, ismerősömnek és mindenkinek, aki érdeklődést mutat a honfoglalás kora iránt.

(Dr. Molnár Erika, Szegedi Tudományegyetem, TTIK, Embertani Tanszék)